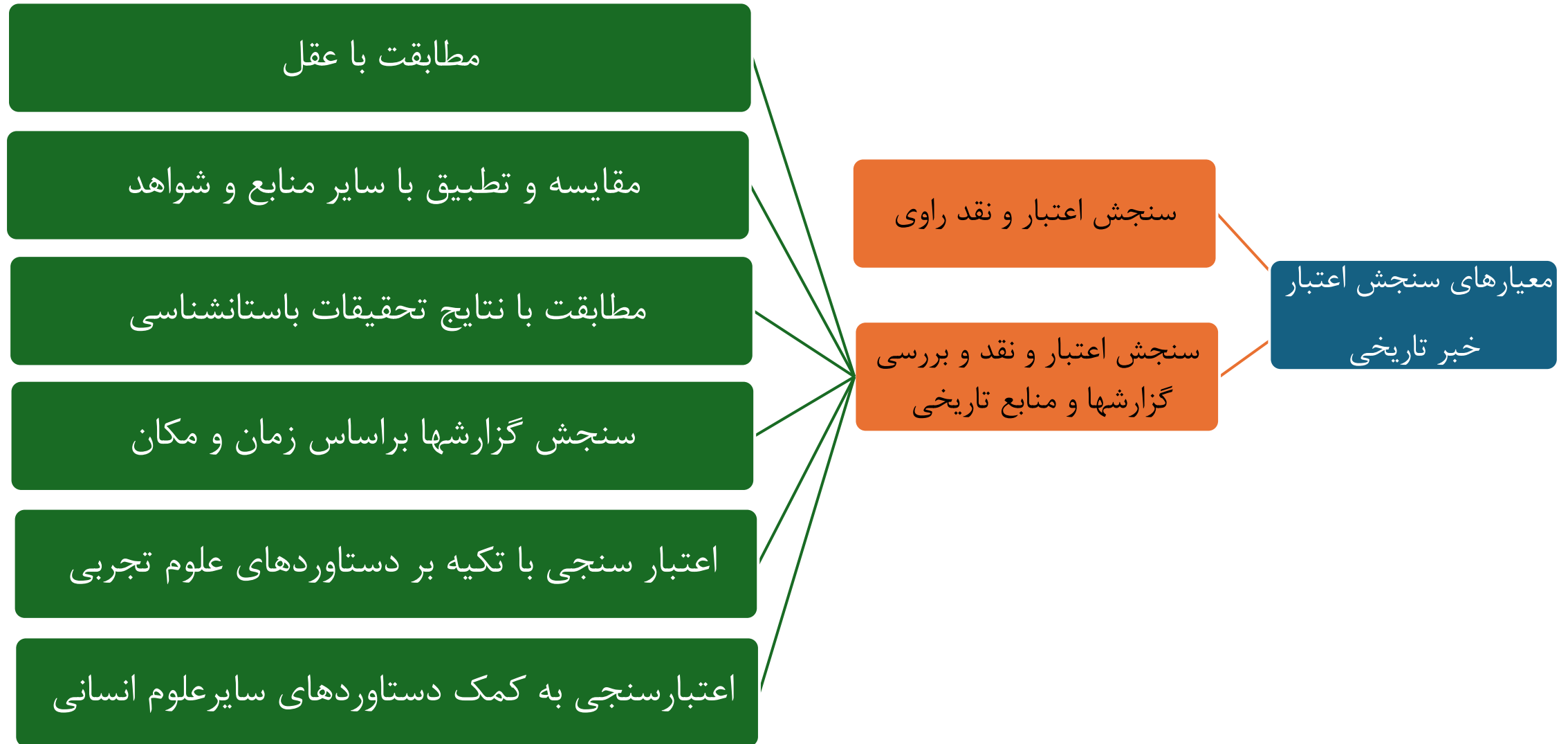

درس دوم

روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی
و سنجش اعتبار شواهد و مدارک

معیارهای سنجش اعتبار خبر تاریخی

مورخان وقتی با گزارش تاریخی روبه رو میشوند، آن را اعتبارسنجی میکنند و به اصطلاح به نقد آن میپردازند. نقد یک خبر تاریخی که در حقیقت همان اعتبارسنجی و بررسی اصالت خبر است، در دو مرحله انجام میشود:

الف : سنجش اعتبار و نقد راوی

در این مرحله، پژوهشگران و مورخان، موضوعاتی نظیر ویژگیهای خبر، محل تولد و زندگی، گرایش فکری، هویتی روایت کننده مذهبی و سیاسی و جایگاه علمی او را بررسی میکنند. همچنین پژوهشگران سعی میکنند که علایق و انگیزه های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را فهم و کشف کنند.

ب : سنجش اعتبار و نقد و بررسی گزارشها و منابع تاریخی

۱- مطابقت با عقل یکی از مهمترین و مؤثرترین معیارهای سنجش درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی، بررسی مطابقت و یا عدم مطابقت آن با عقل است.

۲- مقایسه و تطبیق با سایر منابع و شواهد مقایسه و مطابقت یک خبر و منبع تاریخی با سایر منابع نظیر اطلاعات مندرج در سایر کتابهای تاریخی و یا نوشته های دیگر نامه ها، سفرنامه ها، دیوان های اشعار، متون اخلاقی ، مانند نامه ها، سیاستنامه ها و امثال آن، روشی سودمند برای تعیین اعتبار اخبار و اسناد است

۳- مطابقت با نتایج تحقیقات باستانشناسی در سالهای اخیر دانش باستانشناسی با بهره گیری از ابزارها و روشهای مدرن، پیشرفت زیادی کرده است و نتایج تحقیقات آن علم، معیاری مناسب برای سنجش اعتبار اخبار تاریخی

۴- سنجش گزارشها براساس زمان و مکان زمان و مکان دو رکن مهم یک رویداد تاریخی اند. خبر و روایتی که فاقد زمان و مکان دقیق و مشخص باشد از اصالت و اعتبار کافی برخوردار نیست

۵- اعتبار سنجی با تکیه بر دستاوردهای علوم تجربی امروزه پیشرفت علوم تجربی، به ویژه علمی مانند شیمی، زیست شناسی، فیزیک و پزشکی و ابداع روشها و ابزارهای مدرن، نقش بسزایی در تعیین اصالت و اعتبار اسناد و اخبار تاریخی ایفا میکنند. همخوانی یا ناهمخوانی یافته های این دانشها با داده های تاریخی روش مفیدی برای تعیین اصالت و اعتبار گزارشهای تاریخی است و اعتبار آنها را مورد سنجش قرار میدهد. میشود.

۶- اعتبارسنجی به کمک دستاوردهای سایر علوم انسانی پژوهشها و داده های سایر علوم، نظیر جامعه شناسی، اقتصاد، جامعه شناسی تاریخی، جغرافیای تاریخی، اسطوره شناسی، زبان شناسی، خط شناسی، نسخه شناسی، نشانه شناسی، مردم شناسی

تاریخ نگاری روایی

تاریخ نگاری ترکیبی

تاریخ نگاری تحلیلی

انواع روشهای تاریخ نگاری


```
graph LR; A[تاریخ نگاری روایی] --- B[انواع روشهای تاریخ نگاری]; C[تاریخ نگاری ترکیبی] --- B; D[تاریخ نگاری تحلیلی] --- B;
```